

Inhoud September 2021

<i>Inhoud September 2021</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	3
<i>Recent verschenen</i>	5
<i>Call for Papers</i>	6
Call for papers: Springer <i>Global Encyclopedia of Territorial Rights</i>	6
Call for papers: 23ste Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen (Erasmus Universiteit Rotterdam, 16-17 december 2021).....	6
Call for papers: <i>Third Postgraduate Conference in Comparative Legal History</i> (Augsburg University, 17-19 februari 2022).....	6
Call for Papers: Captured by the Past: Monuments. Conflicts. Law (Ghent, 21 januari 2022). (Deadline: 25 september 2021)	7
Call for Articles: Rechtskultur 11 (Deadline: 30 oktober 2022)	7
<i>Kalender</i>	8
1 september 2021 – Rechtshistorische Causerie dr. Gustavo Prieto	8
7 september 2021- Webinar Brecht Deseure: De Tydsgebeurtenissen van Pierre Goetbloets: een unieke visuele getuigenis van de Franse tijd in Antwerpen	8
12 september 2021 (10:00-18:00) - Bezoek de Nottebohmzaal met een unieke pop-up expo van het manuscript Goetsbloets.	8
15-17 september 2021 – Conferentie ‘Law(s) and International relations : actors, institutions and comparative legislations (Orléans, Frankrijk)	8
20 september 2021 en 18-19 mei 2022 – Conferenties ‘Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century’ (Rome, Rijsel, Kortrijk)	9
23 september 2021: Zivlprozeßrecht im Mitteleuropa der Zwischenkriegszeit	10
24 september 2021: ‘Rechtsgeschiedenis van Maastricht in de 15e–18e eeuw’ (Maastricht, Nederland), Symposium ter ere en ter huldiging van Paul Nève.	10
Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven)	11
26 November 2021 - Aankondiging herdenkingsbijeenkomst Prof. dr. Eric Pool.....	11
Uitgesteld: Journées internationales – Société d’histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons (Middelburg)	11
PHEDRA – Pour une histoire européenne du droit des affaires: École d’été – Domaine de Barthas (Castelnau-Magnoac) 29 juin-1er juillet 2022.....	11
Uitgesteld: British Legal History Conference 2021 (6-9 juli 2022).....	12
<i>Varia</i>	13

Rechtshistorische Courant

Facultaire Meijersbeurs Universiteit Leiden: Tim Lubbers wint Meijers PhD-positie 2021	13
Vacature: Onderzoekspresident in de moderne rechtsgeschiedenis, Onderzoekseenheid Romeins Recht en Rechtsgeschiedenis, KULeuven.....	13
Digitalisering: Les Cahiers du CRHiDI (vol. 1-20) voortaan online toegankelijk	14
Archiefzoekers gezocht! (Brediusproject RKD)	14
FelixArchief Antwerpen: Commissie van Openbare Onderstand en het OCMW geïnventariseerd	14
Centre de Recherches Histoire du Droit, des Institutions et de la Société	15
Lancering website 'Cicero gaat verder'	15
Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États : Youtube link event 1 Oktober 2020	16

Woord vooraf

Geachte lezer,

In de afgelopen zomermaanden viel bij de abonnees van Pro Memorie niet enkel het laatste nummer in de bus, maar ook een register op alle 22 verschenen jaargangen. Als lezer kan je de maker van het register alleen maar dankbaar zijn. Het gaat immers om een ondankbare taak, want een register dat werkt via trefwoorden betekent dat de samensteller moet kiezen en kiezen is altijd verliezen. Deze lezer kan zich gerust enkele bijdragen in Pro Memorie inbeelden waarvoor hij een ander trefwoord zou gekozen hebben of waar hij een artikel onder een ander trefwoord zou inbrengen, maar dergelijke kritiek vanop de zijlijn is nogal gemakkelijk. Daarenboven hebben de auteurs zelf steeds de trefwoorden gekozen, die achteraan elke bijdrage zijn toegevoegd. Zelf zouden we teruggeschrokken zijn van het opstellen van dit register en we hebben dus geen recht op kritiek. Het weer was overigens te regenachtig om daar nog zure kritiek aan toe te voegen.

Veel leuker is het eens stil te staan en weg te mijmeren bij wat er in die jaren in Pro Memorie verschenen is. Een onverwacht succes zijn de interviews met eminente collega's die terugblikken op hun carrière. Jammer genoeg is al meer dan een geïnterviewde van ons heengegaan, maar voor wie hen gekend heeft en ook, en misschien vooral, voor wie hen niet gekend heeft, brengt zo een interview een collega, voor heel even, terug tot leven. Het is ook interessant om eens na te gaan wat de belangstelling wegdraagt van de Nederlandse en Vlaamse rechtshistorici. De klassiekers, burgerlijk recht, staatsrecht en strafrecht, doen het goed. Procesrecht lijkt op het eerste gezicht wat minder sterk te staan, maar veel daarvan zit verstopt in de andere rubrieken. Zoals gezegd het maken van een register noopt nu eenmaal tot keuzes. De ruime sector van het sociaal en economisch recht scoort minder goed. Zelfs als we echt alles, van 'Arbeidsrecht' tot 'Zeerecht', op één hoop gooien, blijft de oogst toch beneden de verwachtingen. Voor een deel valt dat te verklaren doordat juristen pas laat in de geschiedenis belangstelling zijn gaan tonen voor die rechtstakken, voor een ander deel omdat hier toch nog veel braakliggend terrein bestaat. Zo is het bv. wel mogelijk om wat te vinden over de geschiedenis van sociale verzekeringen (de Republiek was nu eenmaal voor alles wat verzekeringen betreft een koploper) en sociale zekerheid in Nederland, maar we kennen niet meteen een geschiedenis van het Nederlandse arbeidsrecht. Nochtans is dat wel een interessant thema. Zo had Nederland al in 1874 wetgeving over kinderarbeid. (Willemien Schenkeveld heeft daarover een boekje geschreven.) In het veel sterker geïndustrialiseerde België was het nog tien jaar wachten op een koninklijk besluit. Een echte wet volgde dan enkele jaren later.

De vergelijking België-Nederland valt op nog een ander vlak slecht uit voor België. Nederlandse rechtshistorici laten in de bladzijden van Pro Memorie uitgebreid de koloniale rechtsgeschiedenis aan bod komen. Van Belgische kant zien we niets daarvan. Misschien omdat we daar liever niet aan herinnerd worden? Net dat zou echter een aansporing moeten zijn. Opvallend is ook wel dat het leenrecht, in de middeleeuwen misschien wel de belangrijkste tak van het recht, niet zoveel voorkomt in Pro Memorie. Wel zeer prominent aanwezig, is de rechtsiconografie. Dat was ook een uitdrukkelijke keuze van de kernredactie in 2009.

Het enige jammere is dat Theo Veen dit niet meer mag meemaken, want van bij het begin wou hij dat in Pro Memorie illustraties de tekst zouden opfleuren én aanvullen. Theo heeft nooit een titel als stichtend hoofdredacteur opgeëist, daarvoor was hij een veel te bescheiden man, maar Pro Memorie was toch wel zijn geesteskind. Toen het vermogensrecht van het nieuwe Burgerlijk Wetboek van Nederland in werking ging treden in 1991, schreef hij over E.M. Meijers (we zullen de Nederlandse vrienden ter wille maar niet Eduard Maurits zeggen): "Heb dank, Hooggeachte professor, heb veel dank uit naam van de Nederlandse juristen." Net zo mogen we nu over Theo Veen schrijven: "Heb dank, Hooggeachte professor, heb veel dank uit naam van de Belgische en Nederlandse rechtshistorici." (En uiteraard, maar dat was wel duidelijk, ook dank aan al die

auteurs en vooral aan Paul Brood, niet alleen de samensteller van het register, maar sinds 2009 ook de naarstige redactiesecretaris van dit mooie tijdschrift.)

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

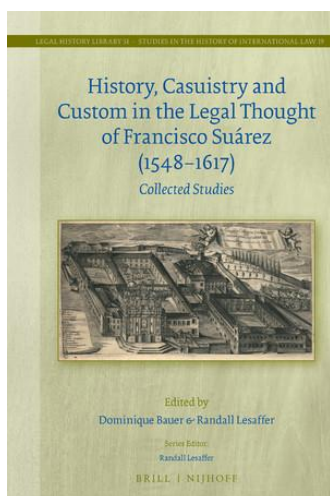
Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Sebastiaan Vandenbogaerde

Florenz Volkaert

Recent verschenen

Dominique Bauer and Randall Lesaffer (eds.), *History, Casuistry and Custom in the Legal Thought of Francisco Suárez (1548-1617)*. Collected Studies. Studies in the History of International Law 19, Brill/Nijhoff, Leiden & Boston, 2021, vii + 160 p., ISBN: 9789004464803, E-book ISBN 9789004464810, € 93.

Het werk en gedachtengoed van de Jezuïet Francisco Suarez (1548-1617) wordt gezien als de belangrijkste bijdrage van de theologen en juristen uit de zogenaamde School van Salamanca aan de ontwikkeling van het moderne recht in het Westen. In deze collectie van Brill wordt ingegaan op diverse aspecten van het juridische werk van Suarez, waarbij zowel theoretische als meer praktische aspecten besproken worden. Het boek bevat bijdragen van de hand van Dominique Bauer, Daniel Schwartz, João Manuel Azevedo Alexandrino Fernandes, Lisa Brunori, Wim Decock, Bart Wauters, Gaëlle Demelemestre, Jean-Paul Coujou, and Cintia Faraco.

Robert Carvais & Jean-Louis Halpérin (eds.), *L'histoire de l'édition juridique (XVIe-XXIe siècle) - Un état des lieux*. Librairie LGDJ, Paris, 2021, ISBN 978-2-275-07485-6, € 46

In dit nieuwe werk worden de schijnwerpers gericht op de geschiedenis van het uitgeven van recht en de manieren waarop juridische kennis verspreid wordt via een netwerk van boekhandels, bibliotheken etc. Dit is een aspect van het recht dat van groot belang is, maar tot nu toe niet altijd de academische aandacht heeft gekregen die het verdient. Dit boek, dat zowel uitgevers, historici als juristen zal interesseren, analyseert talrijke vormen en genres van het uitgeven van juridisch werk in verschillende landen. Het werk bevat bijdragen van de hand van Pierre-Nicolas Barenot, Laura Beck Varela, John W. Cairns, Anne-Sophie Chambost, Fatiha Cherfouh-Baïch, Quentin Epron, Sébastien Évrard, Valérie Hayaert, Carlos Miguel Herrera, Marie Houllémare, Martine Kaluszynski, Annamaria Monti, Antoine Pélicand, Xavier Prévost, Viera Rebolledo-Dhuin, Guillaume Richard, Sebastiaan Vandenbogaerde.

Call for Papers

Call for papers: Springer *Global Encyclopedia of Territorial Rights*

De *Global Encyclopedia of Territorial Rights* is op zoek naar geïnteresseerden om een aantal rechtsgeschiedenis-gerelateerde artikels van 3000 à 5000 woorden te schrijven voor de *Encyclopedia*. De *Encyclopedia* is een interdisciplinair project dat territoriale claims vanuit juridische, politieke en sociologische hoek bestudeert. [Algemene informatie](#) en twee voorbeeldartikels vindt u [hier](#) en [hier](#).

Call for papers: 23ste Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen (Erasmus Universiteit Rotterdam, 16-17 december 2021)

Met frisse moed, en in de hoop dat in december 2021 de omstandigheden het houden van een congres weer zullen toelaten, zijn in Rotterdam de voorbereidingen van de Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen hervat. U mag – als die hoop werkelijkheid wordt – rekenen op de klassieke formule: twee congresdagen (donderdag 16 en vrijdag 17 december 2021) met een diner op donderdag 16 december voor de liefhebbers. Deelname aan het congres is kosteloos; voor het diner geldt een nader bekend te maken eigen bijdrage. Inschrijving als deelnemer staat open tot 1 november 2021.

Degenen die tijdens dit congres een lezing willen geven – bij voorkeur in het Nederlands, eventueel in het Engels – wordt verzocht een voorstel (max. één A4) en een kort cv te sturen aan Tammo Wallinga (wallinga@law.eur.nl of tammo.wallinga@uantwerpen.be). Lezingen zijn welkom van in België of Nederland werkzame onderzoekers, of van onderzoekers uit andere landen die de rechtsgeschiedenis van de Nederlanden in ruime zin bestuderen. Deadline voor aanmelding van lezingen is 30 september 2021. Jonge onderzoekers hebben in geval van een overvloed aan aanmeldingen voorrang.

Call for papers: *Third Postgraduate Conference in Comparative Legal History* (Augsburg University, 17-19 februari 2022)

De *European Society for Comparative Legal History* (ESCLH) is verheugd u haar [Third Post-Graduate Conference](#) te kunnen meedelen. De ESCLH nodigt zowel doctoraatsstudenten (vanaf hun tweede jaar) als postdoctorale onderzoekers die actief zijn in het veld van de **vergelijkende rechtsgeschiedenis** uit om deel te nemen aan de conferentie. Deze zal doorgaan van **17 tot 19 februari 2022** in Augsburg University, Duitsland.

De ESCLH wil het enge nationalisme en de geografische segregatie van rechtsgeschiedenis in de hedendaagse Europese literatuur en professionele organisaties overstijgen. Het doel is dus om de vergelijkende rechtsgeschiedenis, de expliciete vergelijking van juridische ideeën of instellingen in twee of meer rechtsstelsels, te promoten.

De conferentie biedt gevorderde doctoraatsstudenten en postdoctorale onderzoekers de kans om hun onderzoek binnen de vergelijkende rechtsgeschiedenis voor te stellen aan een panel van zes experts. Bovendien is de conferentie een perfecte gelegenheid voor alle deelnemers om hun academisch netwerk uit te bouwen. De expertise van het panel strekt zich uit over een groot aantal

onderwerpen: Annamaria Monti (Milaan), Helen Scott (Oxford), Michał Gałędek (Gdańsk), Jean-Louis Halperin (Parijs), Aniceto Masferrer (Valencia), and Jørn Øyrehagen Sunde (Oslo).

De ESCLH nodigt kandidaten uit om een abstract van de geplande presentatie in te dienen. Het abstract mag maximum 300 woorden bedragen en moet de titel van het project, het onderzoeksveld en de persoonsgegevens van de kandidaat (volledige naam, emailadres en de universiteit waaraan verbonden) bevatten. Daarnaast moet ook een cv (maximum 4 pagina's) aan de aanvraag gehecht worden. Aanvragen moeten worden ingediend op volgend mailadres: phillip.hellwege@jura.uni-augsburg.de

De conferentie wordt in het Engels gehouden; bijgevolg moeten abstracts moeten in het Engels worden ingediend. De deadline voor het indienen van een aanvraag is **15 september 2021**. Twaalf kandidaten zullen geselecteerd en uitgenodigd worden om aan de conferentie deel te nemen. Ten laatste op **15 oktober 2021** worden de succesvolle kandidaten op de hoogte gebracht van hun selectie.

Deelnemers moeten instaan voor hun eigen verplaatsingskosten. De ESCLH voorziet accommodatie en catering zonder bijkomende kosten voor de deelnemers.

Hopelijk zal het in februari 2022 mogelijk zijn om fysiek bijeen te komen op de conferentie en zal het voor alle deelnemers mogelijk zijn om naar Augsburg te reizen. De organisator houdt zich evenwel het recht voor om over te stappen naar een online conferentie of een hybride variant als er nog enige reisbeperkingen zouden gelden. Opdat alle deelnemers hun reisplannen zouden kunnen vastleggen, zal de definitieve beslissing over het format van de conferentie (in persoon, online of hybride) ten laatste op 15 december 2021 genomen worden.

Call for Papers: Captured by the Past: Monuments. Conflicts. Law (Ghent, 21 januari 2022). (Deadline: 25 september 2021)

Onze collega's binnen het Gentse Human Rights Centre hebben een call for papers voor een online workshop in januari 2022. De workshop gaat over de rol van monumenten en het verwijderen van monumenten na periodes van conflict. Bijdrages kunnen onder andere gaan over monumenten vanuit het perspectief van cultureel erfgoed en mensenrechten, monumenten en de rechtsstaat, etc. Geïnteresseerden kunnen een draft paper proposal (500-800 woorden) richten aan Alina.Cherviatsova@UGent.be, samen met een korte biografie (max. 200 woorden). Op de workshop zullen draft papers (8000-10000 woorden) besproken worden, met als uiteindelijke doelstelling publicatie in een peer reviewed internationaal tijdschrift. Meer info over de call for papers vindt u [hier](#).

Call for Articles: Rechtskultur 11 (Deadline: 30 oktober 2022)

Het tijdschrift Rechtskultur heeft een Call for Articles voor het volume van 2022. De titel van dit volume zal "Law and Reconstruction" zijn. In deze editie beoogt men te focussen op het recht als een werktuig voor *social engineering*, en hoe het recht een rol kan spelen bij het wederopbouwen van samenlevingen na crises (bv. De dertigjarige oorlog, de val van de Berlijnse muur, etc.). Bijdragen moeten worden ingediend via rechtskultur@ur.de, ten laatste op 30 oktober 2022. Meer info vindt u [hier](#).

Kalender

1 september 2021 – Rechtshistorische Causerie dr. Gustavo Prieto

Op 1 september houdt dr. Gustavo Prieto, ter voorbereiding van een conferentie bij het MPI Luxemburg, een causerie bij het Gents Rechtshistorisch Instituut over de Belgisch-Mexicaanse claimcommissies uit de 20^e eeuw.

7 september 2021- Webinar Brecht Deseure: De Tydsgebeurtenissen van Pierre Goetsbloets: een unieke visuele getuigenis van de Franse tijd in Antwerpen

Velen kennen Pierre Goetsbloets van naam of hebben hier en daar enkele van zijn aquarellen zien passeren. Zijn kroniek Tydsgebeurtenissen, die hij schreef tussen 1794 en 1797, is een spectaculair manuscript. Het telt tien delen, beslaat ca. 5000 pagina's en bevat bijna 300 aquarellen. Deze aquarellen zijn een beklijvende getuigenis van het leven in Antwerpen onder Frans bewind. Maar hun belang overstijgt het lokale niveau: ook internationaal bleven er nauwelijks vergelijkbare visuele bronnen bewaard uit deze periode.

Toch zijn Goetsbloets' persoon en werk nooit eerder grondig onderzocht. Wie was deze enigmatische edelman en rabiante tegenstander van de Revolutie? Wat hoopte hij met zijn aquarellen te bereiken? Zijn die eigenlijk wel waarheidsgetrouw? En wat leren ze ons precies over de Scheldestad van twee eeuwen geleden? Dr. Brecht Deseure behandelt deze vragen in een lezing naar aanleiding van zijn boek *Revolutie in Antwerpen. De aquarellen van Pierre Goetsbloets (1794-1797)*, dat dit jaar verscheen bij Ludion.

De lezing verloopt als digitaal webinar en start om 20 u. U kan via volgende link deelnemen: <https://zoom.us/j/98942244325?pwd=NmYyVIZYN0NkbXlZTitwR0Ntb3VBQT09>, meeting ID: 989 4224 4325, passcode: 202652.

12 september 2021 (10:00-18:00) - Bezoek de Nottebohmzaal met een unieke pop-up expo van het manuscript Goetsbloets.

Ter gelegenheid van de Open Monumentendag en het nieuwe boek van Brecht Deseure heeft De Koninklijke Bibliotheek van Brussel uitzonderlijk toegestaan alle negen volumes van het handschrift Tydsgebeurtenissen uit te lenen en tentoon te stellen in Antwerpen, de stad waar ze ontstonden. Open Monumentendag is daardoor een unieke kans om Goetsbloets' originele werk te bewonderen in het historische kader van de Nottebohmzaal.

Voor meer info: www.openmonumentendag.be/evenementen/bezoek-de-nottebohmzaal-met-een-unique-pop-expo-van-het-manuscript-goetsbloets.

15-17 september 2021 – Conferentie 'Law(s) and International relations : actors, institutions and comparative legislations (Orléans, Frankrijk)

Gedurende de afgelopen 20 jaar heeft de studie van de geschiedenis van het internationaal recht en van de internationale betrekkingen een renaissance meegemaakt. Toch blijven er nog heel wat lacunes, vooral wat betreft de relatie tussen recht(en) en internationale betrekkingen tijdens de lange negentiende eeuw en in de socioculturele geschiedenis van het internationaal recht als discipline met haar eigen actoren, netwerken, podia, instellingen en machtskringen. Het doel van deze conferentie is om de studie van de banden tussen recht(en) en internationale betrekkingen

te verdiepen door de ogen van een pluraliteit van actoren (bv. juridische adviseurs, advocaten, rechters, activisten, publicisten, journalisten, uitgevers), instellingen (bv. ministeries van buitenlandse zaken, rechtbanken, universiteiten, academies van wetenschappen, verenigingen, bibliotheken) en werken over rechtsvergelijking. De conferentie focust op de pluraliteit aan actoren; instellingen vanuit vergelijkend perspectief; en de studie van rechtsvergelijking en de link met het internationaal recht.

Het programma voor deze conferentie vindt u [hier](#).

20 september 2021 en 18-19 mei 2022 – Conferenties ‘Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century’ (Rome, Rijsel, Kortrijk)

Conferenties: ‘Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century’, in Rome (École française de Rome, 20 September 2021) en in Rijsel/Kortrijk (Centre d'histoire judiciaire (Lille) and KU Leuven Campus Kulak Kortrijk, 18/19 mei 2022). Organiserend comité: Dante Fedele (CNRS Lille), Pierre Savy (EFR) and Randall Lesaffer (KU Leuven, U Tilburg).

Deze twee conferenties willen tegemoetkomen aan een historiografisch deficit door een dialoog tot stand te brengen tussen historisch onderzoek – waar een hernieuwde interesse ontstond in de studie van internationale relaties, en diplomatie in het bijzonder, in de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne periode – en rechtshistorisch onderzoek, in het bijzonder van de geschiedenis van laatmiddeleeuwse volkenrechtelijke rechtspraktijk en -doctrine.

Het programma voor de eerste conferentie ziet er als volgt uit:

LUNDI 20 SEPTEMBRE

9 H 30

Accueil des participants

Brigitte Marin - Directrice de l'EFR

Introduction

Dante Fedele - CNRS LILLE

Randall Lesaffer - KU Leuven

Pierre Savy - EFR

Droit, politique et diplomatie

Présidence : Luca Loschiavo (Università degli Studi di Teramo)

Esther Tello Hernández - Universitat de València

Tra attività pubblica e privata : il ruolo diplomatico dei banchieri della Corona d'Aragona nella Curia durante il tardo Medioevo

Francesco Bozzi - Università degli Studi di Milano Statale

Videtur maxima inaequalitas. Le aderenze nella diplomazia dei Gonzaga (XIV-XV secolo)

Nadia Covini - Università degli Studi di Milano Statale

Uno stato pluricittadino : analisi del cosiddetto "bilancio" delle entrate e spese del ducato di Milano, 1463

Giovanni Rossi - Università di Verona

Serenissimus Rex Romanorum et Rex Francorum, uter alterum praecedat : una rilettura dei rapporti tra impero e regno di Francia in un consilium (1545) di Antonio Quetta

Giuseppina De Giudici - Università degli Studi di Cagliari

Il jus gentium e il diritto di legazione nella prima età moderna : gli Stati terzi e il riconoscimento delle prerogative diplomatiche

14 H 30

Frontières et conflits

Présidence : Sara Menzinger (Università degli Studi Roma Tre)

Bart Wauters - IE University

Aquinas on infidel dominium

Marc de Wilde - University of Amsterdam

Allying with Infidels : Hugo Grotius's Letters to East-Indian Rulers

Philippine Van den Brande - KU Leuven

Reprisal in theory and practice : the 17th century case of Robert Powlett

Andrew Vidali - Università Ca' Foscari Venezia

Justice at the Borders and International Law : Extradition Agreements in Renaissance Italy

Alain Wijffels - CNRS Lille, KU Leuven

Conclusions

23 september 2021: Zivilprozeßrecht im Mitteleuropa der Zwischenkriegszeit

Kamila Staudigl-Ciechowicz (Wien)
 Martin Löhnig (Regensburg)
 Eszter Cs. Herger (Pečs)
 Anna Stawarska-Rippel (Katowice)
 Petra Skřejpková (Praha)
 Mirela Kresić/Dunja Milotić (Zagreb)

Zivilprozeßrecht im Mitteleuropa
 der Zwischenkriegszeit

23. September 2021 - 09.00 Uhr
 Universität Regensburg
 Anmeldung: rechtskultur@ur.de
 Der präsenste und/oder virtuelle Tagungsort
 wird rechtzeitig bekanntgegeben

24 september 2021: 'Rechtsgeschiedenis van Maastricht in de 15e-18e eeuw' (Maastricht, Nederland), Symposium ter ere en ter huldinging van Paul Nève.

Op 1 oktober aanstaande wordt Paul Nève 88 jaar – twee keer ∞ (oneindig) – en dus een speciaal moment. Dat willen we vereeuwigen (∞) maar niet zomaar! Paul is niet alleen een hooggewaardeerd en zeer productief lid van de rechtshistorische gemeenschap van de Lage Landen, een langjarig lid van de *Petite Société* en van de Romanistenkring, maar ook een Zuil van ons métier. Zuilen verdienen het om te worden gehuldigd. Dat willen we dan ook graag doen op een symposium. De voorbereidingen zijn in de Rechtshistorische Courant reeds versluisd aangekondigd, ter reservering van de datum, als 'Rechtsgeschiedenis van Maastricht in de 15e-18e eeuw' (Maastricht, Nederland). Daaronder vallen het Rijkskamergerecht. Luik/Maastricht en het notariaat, gebieden waarop Paul altijd zeer actief was en is.

Gaarne nodigen we u uit deze bijzondere middag, die plaats vindt op 24 september aanstaande, bij te wonen en met uw aanwezigheid uw waardering voor Paul uit te drukken. De referenten op het symposium, die elk een bijdrage leveren op een der gebieden die Pauls bijzondere belangstelling hebben genoten, zijn:

Dr Alexander Denzel (Katholieke Universiteit Eichstätt-Ingolstadt), die zal spreken over het Reichskammergericht (de titel is nog onbekend);

Dr Laetizia Puccio en Dr Bruno Dumont: 'Les commissaires-déciseurs liégeois à Maastricht: l'apport des archives de la Principauté de Liège';

Prof. Jean-François Gerkens en Dr Benoît Lagasse (Université de Liège): 'Huur gaat voor koop in de rechten van Maastricht en Luik';

Prof. Bram Van Hofstraeten (Universiteit Maastricht): 'De toegankelijkheid van de civiele rechtspraak in Maastricht tijdens het Ancien Régime'

Na de voordrachten zal Paul passend worden geëerd.

Op de bijeenkomst, in Hotel L'Empereur, Stationsstraat 2, 6221 Maastricht (vlak bij het station), worden alle van overheidswege voorgeschreven corona-maatregelen gevolgd (theateropstelling, afstand 1 1/2 meter). In verband met de organisatie (receptie!) verzoeken we u zich vooraf op te geven op Maastricht24september@hotmail.com.

Uiteraard bent u ook zonder opgave van harte welkom. De middag begint om 13:00 en wordt afgesloten met een receptie. U bent vanaf 12:30 van harte welkom.

We hopen u allen te mogen begroeten,
Met vriendelijke groeten,
Bram van Hofstraeten, Boudewijn Sirks, Louis Berkvens

Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven)

Naar aanleiding van de recente restauratie van het Leuvense gerechtsgebouw, hebben de provincie Vlaams-Brabant, het Rijksarchief Leuven, de FOD Justitie, Balie Leuven, Stad Leuven en de Regie der Gebouwen een tentoonstelling uitgewerkt over de geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw. De expo is vrij en gratis toegankelijk voor het brede publiek iedere vrijdagnamiddag (vanaf 16 oktober) tussen 13u30 en 17u. De tentoonstelling heeft ook een online pendant, die via www.erfgoedplus.be/dossier/het-leuvense-gerechtsgebouw/digitale-expo-historische-blik-op-het-leuvense-gerechtsgebouw te raadplegen is.

26 November 2021 - Aankondiging herdenkingsbijeenkomst Prof. dr. Eric Pool

Afgelopen november is prof. dr. Eric Pool overleden. Hij was verbonden aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Brussel. Ter ere van hem organiseert *Forum Romanum* in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam een herdenkingsbijeenkomst. De herdenkingsbijeenkomst vindt plaats op vrijdagmiddag 26 november 2021 in Amsterdam. Het programma volgt later dit jaar.

Aanmelden bij: Marlies Woltjer (M.E.Woltjer@uva.nl)

Voor meer informatie: prof. dr. mr. Hylkje de Jong (h.de.jong@vu.nl)

Uitgesteld: Journées internationales – Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons (Middelburg)

Ook dit evenement is met een jaar uitgesteld naar vrijdag 27 en zaterdag 28 mei 2022.

PHEDRA – Pour une histoire européenne du droit des affaires: École d'été – Domaine de Barthas (Castelnau-Magnoac) 29 juin-1er juillet 2022

Het [PHEDRA-project](#) ("Pour une histoire européenne du droit des affaires") organiseert zijn eerste summer school in het Domaine de Barthas (Castelnau-Magnoac) van 29 juni tot 1 juli 2022. De summer school stelt zich tot doel een methodologische reflectie te maken over de bronnen van de geschiedenis van het Europese handelsrecht en richt zich op doctorandi, in een context van internationale en intergenerationele uitwisseling. Ze zal bestaan uit zowel workshops als lezingen door ervaren internationale onderzoekers.

De werktalen zijn Frans en Engels. Aanvaarde doctorandi ontvangen €200 om hun verblijfskosten (overnachting en ontbijt) te dekken.

Geïnteresseerde doctorandi worden verzocht hun CV en een voorstel van hun onderzoek (maximum 10.000 tekens, inclusief spaties) voor 30 november 2021 te sturen naar de coördinatoren van de Summer School:

- Luisa Brunori: luisa.brunori@univ-lille.fr
- Florent Garnier: florent.garnier@ut-capitole.fr
- Xavier Prévost: xavier.prevost@u-bordeaux.fr

Uitgesteld: British Legal History Conference 2021 (6-9 juli 2022)

Ook de *British Legal History Conference*, die gepland was voor 7-10 juli 2021 te Belfast, is uitgesteld ten gevolge van COVID-19. Het organiserend comité heeft besloten om de conferentie te organiseren in juli 2022. In maart 2021 zal het organiserend comité een nieuwe *Call for Papers* lanceren. Meer informatie over de British Legal History conference vindt u op de website van de [Edinburgh Legal History Blog](#).

Varia

Facultaire Meijersbeurs Universiteit Leiden: Tim Lubbers wint Meijers PhD-positie 2021

Tim Lubbers is een van de winnaars van de Meijers PhD-posities van 2021. Er waren dit jaar twee plekken beschikbaar voor Pre-PhD studenten. Tim Lubbers behaalde eerder een mastergraad in Oxford en rondt deze zomer de Leidse masteropleiding Civiel recht af. Prof. mr. Egbert Koops en prof. mr. Willem van Boom zullen optreden als promotor.

Lubbers gaat historisch onderzoek doen naar een weinig bestudeerd onderwerp dat ook voor het moderne recht van belang is: de geschiedenis van de maritieme aansprakelijkheidsbeperking. Dit redersprivilege is uitgevonden in Holland in de zeventiende eeuw. Daarbij was een belangrijke rol weggelegd voor de hoogste rechter van die tijd, de Hoge Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland. Maritieme aansprakelijkheidsbeperking heeft zich vervolgens snel verspreid naar landen als Frankrijk, Engeland en Zweden. Dit deel van het zeerecht lijkt niet te zijn ingevoerd om de maritieme economie te stimuleren. Ideeën over de billijkheid in die tijd spelen een grotere rol.

In het moderne zeerecht is maritieme aansprakelijkheidsbeperking controversieel. Het onderzoek van Lubbers geeft een beter begrip van de historische achtergrond en systematische inbedding van deze figuur. De toekenning van de Meijersplaats geeft ook een impuls aan het zeerechtelijk onderzoek aan de Leidse rechtenfaculteit. Eerder al kende het LUF een subsidie van € 12.000 toe voor een deel van dit onderzoek.

Vacature: Onderzoeksp professor in de moderne rechtsgeschiedenis, Onderzoekseenheid Romeins Recht en Rechtsgeschiedenis, KU Leuven

Aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven is een [voltijdse academische positie als onderzoeksprofessor vacant](#) in de [Onderzoekseenheid Romeins Recht en Rechtsgeschiedenis](#). Deze positie maakt gebruik van middelen die ter beschikking worden gesteld door de Vlaamse Overheid via het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOFZAP). Solliciteren kan t.e.m. 17 september 2021.

De Faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven zoekt gemotiveerde en internationaal georiënteerde kandidaten met een excellent onderzoeksdossier en met onderwijscompetentie in het domein van de moderne rechtsgeschiedenis. De aanstelling is voorzien op 1 oktober 2022. Aanvragen zullen parallel en onafhankelijk van elkaar geëvalueerd worden door 1) de Onderzoeksraad van de KU Leuven in een competitieve procedure over alle onderzoeksdomeinen heen en 2) de facultaire beoordelingscommissie. Gedurende de eerste 10 jaar zullen de onderwijsverplichtingen als onderzoeksprofessor beperkt zijn. Na deze periode wordt de positie omgezet naar een reguliere academische positie.

[De vacature](#) betreft de moderne rechtsgeschiedenis, met name sinds 1750. De voorkeur gaat uit naar iemand die juridische ontwikkelingen kan plaatsen binnen hun maatschappelijke en internationale context, een visie heeft op de europeanisering en mondialisering van de rechtswetenschap en die de rechtsgeschiedenis ziet als een integraal onderdeel van het juridische denken.

[De vacature](#) wordt ingebed binnen de Onderzoekseenheid Romeins Recht en Rechtsgeschiedenis. De eenheid telt drie professoren en een tiental onderzoeksmedewerkers. De focus van het onderzoek van de eenheid ligt op de Europese en internationale rechtsgeschiedenis vanaf de zestiende eeuw. Hierbij komen drie themata naar voren: de intellectuele geschiedenis van het jus commune, de ontwikkeling van het economisch recht en de ontwikkeling van het internationaal recht.

Digitalisering: Les Cahiers du CRHiDI (vol. 1-20) voortaan online toegankelijk

De [Cahiers du CRHiDI](#) zijn vanaf nu volledig online beschikbaar. [De eerste zessendertig \(1993-2011\) op papier uitgegeven volumes zijn namelijk gedigitaliseerd](#) dankzij de uitzonderlijke steunmaatregelen van de Onderzoeksraad van de Brusselse *Université Saint-Louis*. Volumes 1-20 zijn sinds het begin van de zomer 2021 online beschikbaar, wat de mogelijkheid biedt om deze edities te herontdekken. Ze vervoegen zo enerzijds volumes 21-35/6, die al sinds [2 december 2020](#) online toegankelijk waren en anderzijds de edities van de [nieuwe digitale serie](#). Dankzij de open access formule is de gehele verzameling voortaan volledig toegankelijk voor zowel onderzoekers en studenten als voor andere nieuwsgierigen. Zoals de lezer zal vaststellen, zijn veel van gedigitaliseerde teksten nog steeds actueel en verdienen ze om gelezen en geciteerd te worden.

Archieflijgers gezocht! (Brediusproject RKD)

Begin 2021 lanceerde het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis een crowdsourcingplatform om de archiefaantekeningen van kunsthistoricus Abraham Bredius toegankelijk te maken. Abraham Bredius (1855-1946) verrichtte als een van de eersten in Nederlandse archieven diepgaand onderzoek naar kunstenaars die tussen de late zestiende en het begin van de achttiende eeuw werkzaam waren in steden zoals Amsterdam, Den Haag en Leiden. Dit resulteerde in tienduizenden excerpten: op kleine strookjes papier genoteerde samenvattingen van evenzovele archiefstukken.

Het doel van het crowdsourcingplatform is om met hulp van vrijwilligers de excerpten van Bredius digitaal toegankelijk te maken. Een uitdagende klus waarbij enige voorkennis van (kunst)geschiedenis en/of notariële akten een pre is. Van de deelnemers wordt gevraagd de gegevens in de Brediusaantekeningen – zoals plaatsnamen, data, persoonsnamen en beroepen – te registreren en het type notariële akte vast te stellen. Het RKD is op zoek naar vrijwilligers die het leuk vinden om hun tanden in een inhoudelijk project te zetten, gewoon vanuit huis. Ga voor meer informatie en om een account aan te maken naar www.rkd.nl.

FelixArchief Antwerpen: Commissie van Openbare Onderstand en het OCMW geïnventariseerd

Het archief van de secretaris werd jarenlang bewaard op de zolder van het Maagdenhuis in de Lange Gasthuisstraat. In 2019 werd het overgebracht naar het FelixArchief en in 2020 geïnventariseerd.

Cesar Rombaut (9 maart 1887 – 28 augustus 1951) kreeg in 1925 de opdracht het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Burgerlijke Godshuizen samen te smelten en werd vanaf 30 november 1926 de eerste secretaris van de nieuwe Commissie van Openbare Onderstand. Hij

werd op 31 maart 1945 opgevolgd door Roger Avermaete (27 oktober 1893 – 15 september 1988), die reeds waarnemend secretaris was sinds 8 september 1944. Roger Avermaete ging met pensioen op 1 november 1963 en werd opgevolgd door John Wilson (30 april 1915 - onbekend), reeds waarnemend vanaf 26 juli 1963. Hij bleef secretaris tot 1980. Bij de dossiervorming werd evenwel geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende secretarissen.

Het [archief van de secretaris](#) bevat de verwachte beleidsdossiers over [personeel](#), [plechtigheden](#) en [relaties met overheden](#). Vooral bij uitzonderlijke gebeurtenissen zoals rampen en crisissen coördineerde de secretaris de acties en werden dus interessante dossiers gevormd. Ook allerlei klachten over de werking van de zorginstellingen en ziekenhuizen kwamen bij de secretaris terecht.

Bijzonder interessant is het archief van de secretaris tijdens de [Tweede Wereldoorlog](#) en vooral de [lokale hulpverlening](#) tijdens deze periode. Deze dossiers verdienen een wetenschappelijk onderzoek. Ook over de voortdurende pogingen van de secretaris om gesteunden met meer respect en menselijkheid te behandelen en de ziekenhuisdiensten te moderniseren valt een mooie studie te schrijven. Deze modernisering start al in de jaren dertig maar valt vooral op in de lange en gedegen voorbereiding van het nieuwe Middelheimziekenhuis. Deze reorganisaties hadden niet enkel te maken met gebouwen en de introductie van nieuwe technieken, ook het statuut van het medisch personeel paste de secretaris aan om een hogere kwaliteit van de dienstverlening te bekomen.

De vondst in dit archief zijn de uitgebreide dossiers over de eenmaking van [Groot-Antwerpen](#) en de praktische uitwerking daarvan in de sociale politiek van de stad. Was de oprichting van Groot-Antwerpen een machtsgreep vanuit de collaboratie of was het meteen ook een gelegenheid om de sociale dienstverlening efficiënt te organiseren? Een historische studie zal het moeten uitwijzen. In elk geval liggen de dossiers nu klaar ter raadpleging.

De inventarisatie van dit archief kan ook voor rechtshistorici interessant zijn: zie <https://felixarchief.antwerpen.be/nieuwspagina/secretaris-coo>.

Centre de Recherches Histoire du Droit, des Institutions et de la Société

De *Cahiers du CRHiDI*, uitgegeven door de collega's van de USL-B, die werden gepubliceerd tussen 2003 en 2011 zijn voortaan in *open access* online consulteerbaar op het portaal van de wetenschappelijke tijdschriften/Portail de Périodiques Scientifiques (PoPuPs): <https://urlz.fr/erNs>.

Lancering website 'Cicero gaat verder'

Onlangs is de website www.cicerogaatverder.nl gelanceerd, een online commentaar op het beroemde pleidooi van Cicero ter verdediging van Sextus Roscius uit Ameria, die werd verdacht van vadermoord. Het proces vond plaats in 80 voor Chr., tijdens de dictatuur van Sulla, en had naast strafrechtelijke ook grote politieke implicaties.

De website is ontwikkeld voor docenten, studenten en leerlingen Klassieke Talen - de Pro Roscio Amerino is in Nederland de eindexamentekst van dit jaar! - maar is ook geschikt voor iedereen die zich zelfstandig of in een (online) leeskring wil verdiepen in deze spannende tekst. Het vrij toegankelijke commentaar biedt per paragraaf een vertaling, uitleg over retorische, taalkundige, juridische en historische bijzonderheden, en vertaalhulp.

De auteurs van de website zijn (classici) Lidewij van Gils, Jörn Soerink, Christoph Pieper en Rogier van der Wal, en (jurist) Olga Tellegen-Couperus. Ga kijken hoe Cicero zijn publiek van rechters, tegenstanders en overige toehoorders weet te bespelen!

Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États : Youtube link event 1 Oktober 2020

Op 1 oktober 2020 verzorgde prof. dr. Sedivy voor Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États een lezing met als titel *The Public Response to International Insecurity 1830-1848*. De lezing werd op Youtube geplaatst, waar u ze kan herbekijken. U vindt de opname via volgende link: ['The public response to international insecurity 1830-1848' by M. Sedivy - YouTube](#).

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be.